

La pervivència de les entitats municipals descentralitzades

JOSEP M. FRANQUET
Prof. Uned i president del
Consell Econòmic i Social TE

L'article 3.2 de la Llei Reguladora de les Bases del Règim Local diu que també gaudeixen de la condició d'entitats locals, a més dels municipis, les províncies i les illes, les entitats d'àmbit territorial inferior al municipal, instituïdes o reconegudes per les comunitats autònomes, d'acord amb allò previst per l'article 45 de la Llei bàsica. Es tracta, en la terminologia pròpia de la legislació catalana de règim local, de les 'entitats municipals descentralitzades'.

Una de les qüestions bàsiques per constituir una EMD, o potser la raó fonamental per la qual cal constituir-ne i és bo constituir-ne, és que existeixi una condició prèvia, a priori, i és que hi hagi un sentiment clar d'identitat territorial. No té sentit constituir EMD, encara que tinguin una certa lògica des del punt de vista de la descentralització administrati-

va, o fins i tot del funcionament administratiu, si realment no existeix un sentiment d'identitat territorial. El sentiment d'identitat territorial ja està definit per alguns sociòlegs. Concretament Berger i Luckmann (1988), a *La construcció social de la realitat* (Barcelona, Herder), parlen d'allò que s'entén per «identitat territorial». És un sentiment de pertinença a una col·lectivitat, de formar part d'un grup social i ésser reconegut com a tal pels seus membres. El grup constitueix un «nosaltres» davant dels «altres». Segons Berger i Luckmann, la identitat és un fenomen que sorgeix de la dialèctica entre l'individu i la societat, o sigui, és un producte social.

Quan l'any 2000 vam començar a elaborar l'Informe sobre la revisió del model d'organització territorial de Catalunya, conegut com a 'Informe Roca', vam partir d'uns temes bàsics, i vàrem parlar també de les Entitats municipals descentralitzades. Vam dir concretament que caldria definir més i reforçar-ne el paper, no pas com a prestadores de serveis pú-

blics, sinó com a elements representatius dels municipis fusionats. Aquesta és una altra qüestió, perquè a l'esmentat informe ja propugnàvem la fusió de municipis sense que, aleshores, se'ns fes gaire cas. I tot això amb la finalitat que hi hagi alguna mena d'institució, en aquest cas l'EMD, que reculli els principals senyals d'identitat del poble: escut, festa major, patró o patrona, bandera; i que sigui receptor de tot allò que pugui generar la comunitat des del punt de vista associatiu, cultural, etc., que no té perquè perdre's si existia prèviament, i també com a oficina prestadora de serveis.

El sistema de relacions que determinen les lleis, entre l'Entitat Municipal Descentralitzada i el Municipi, s'estableix per l'articulació de la vida administrativa interior d'aquest municipi. Es tracta, no cal dir-ho, de veritables relacions interadministratives. Aquest fet el reconeix clarament la Llei, com a mínim en la hipòtesi considerada d'institucionalització del nucli separat com a entitat local. Arribats a aquest punt, hauríem de

fer una reflexió: mentre el nostre mapa municipal es caracteritzi pel seu elevat grau de fragmentació, no hi ha gaire lloc, ni tampoc gaire justificació, per a la constitució de noves EMD. Altrament, si en algun moment prosperessin propostes de supressió dràstica del nombre de municipis, la figura de l'EMD podria contribuir a compensar els efectes centralitzadors. Aquest criteri de tractament als municipis de menys de 250 habitants tampoc no és que se l'hagi inventat l'Informe Roca, sinó que figurava en el Reglament de demarcació territorial i població dels ens locals.

Per als municipis afectats, en definitiva, la figura de l'entitat municipal descentralitzada pot servir per preservar la seva identificació col·lectiva (ja tornem al tema de la identitat territorial!). Quan aquests municipis s'ajuntin amb un altre més gran per tal de constituir un municipi que lògicament tingui un nombre d'habitants que l'esdevingui viable des del punt de vista econòmic i administratiu, simplement es tracta de preservar la seva identitat.

Així doncs, qualsevol intent de supressió indiscriminada d'aquests ens locals menors constituiria, sens cap mena de dubte, un greu error.